

JAUME CABRÉ

**DE SCHADUW
VAN DE EUNUCH**

ROMAN SIGNATUUR

Over het boek

Miquel Gensana wordt opgeschrikt door de plotse dood van zijn jeugdvriend en politicus Bolós. Ook Júlia blijft met vragen achter en ze nodigt Miquel uit voor een etentje. Miquel weet niet dat Júlia jarenlang een verhouding had met Bolós. Júlia weet niet dat Bolós mogelijk is vermoord uit wraak voor iets uit Miquels en Bolós' verleden.

Tijdens het etentje blikt Miquel terug op zijn leven. Zijn bewogen tijd samen met Bolós bij het Spaanse verzet blijft een schaduw op het heden werpen, zeker na Bolós' verdachte dood. Maar ook Miquels obscure en grootse familiegeschiedenis vol intriges komt naar boven: de opkomst en ondergang van de rijke en machtige Gensana's.

De schaduw van de eunuch is een overweldigend en tijdloos verhaal over cruciale keuzes in het leven, de bagage van een familie en de onvolprezen rol van muziek en kunst.

Over de auteur

Jaume Cabré (1947, Barcelona) wordt door zowel critici als lezers beschouwd als een van de belangrijkste hedendaagse Catalaanse schrijvers. Hij schrijft romans, verhalen, essays, theaterstukken en scenario's voor film en televisie. In alle genres heeft hij belangrijke prijzen gewonnen, waaronder de Premi de la Crítica Catalana, de Premi Sant Jordi en de Premi Ciutat de Barcelona. Voor *De stemmen van de Pamano* (2007) ontving hij de Franse Prix Méditerranée étranger 2004 en ook *De schaduw van de eunuch* werd veelvuldig bekroond. Zijn boeken worden vertaald in o.a. Spanje, Frankrijk, Duitsland en Italië.

De pers over dit boek

‘Cabré stelt zijn vragen ernstig en dringend – en toont zich als schrijver ook voldoende virtuoos om je van die ernst te overtuigen.’

– *NRC Handelsblad*

‘Deze roman heeft alles in zich om een moderne klassieker te worden.’ – *Het Parool*

‘Jaume Cabré is een tovenaar. Hij slaagt erin om een gewichtig en schrijnend verhaal wervelend te brengen.’ – *Le Point*

Van dezelfde auteur

De stemmen van de Pamano
Edelachtbare
De bekentenis van Adrià

Wilt u op de hoogte blijven van de romans en literaire thrillers van uitgeverij Signatuur? Meldt u zich dan aan voor de literaire nieuwsbrief via onze website www.uitgeverijsignatuur.nl

Jaume Cabré

De schaduw van de eunuch

Uit het Catalaans vertaald door Pieter Lamberts en Joan Garrit

e-bookeditie, april 2016

SIGNATUUR

2016

© Jaume Cabré, 1996

© First published in Catalan by Raval Edicions, SLU, Proa, 1996

Published by arrangement with Cristina Mora Literary & Film Agency
(Barcelona, Spain)

Oorspronkelijke titel: *Lombra de l'eunuc*

Vertaald uit het Catalaans door Pieter Lamberts en Joan Garrit

© 2016 Uitgeverij Signatuur, Amsterdam, Pieter Lamberts

Alle rechten voorbehouden.

Omslagontwerp: Wil Immink Design

Omslagbeeld: © Plainpicture/Hollandse Hoogte

Foto auteur: Ekko von Schwichow

Typografie: Pre Press Media Groep, Zeist

ISBN gebonden editie 978 90 5672 548 8

ISBN e-book 978 90 449 7457 7

NUR 302

Eerste druk, april 2016

Tweede druk, e-book, april 2016

Deze vertaling kwam mede tot stand dankzij
een subsidie van het Institut Ramon Llull.

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16 h Auteurswet 1912 dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

1

Heel wat later, tegenover de zwarte ogen en de perfecte huid van Júlia, vroeg ik mezelf af op welk moment precies mijn leven barsten was gaan vertonen. Die vraag overviel me – meteen moest ik denken aan wat zij wel dacht. Ik bekeek haar stiekem. Ze was in de menukaart verdiept, want ze weifelde nog: filet of entrecote? Ik hoefde maar even om me heen te kijken om vast te stellen dat de inrichting van dat restaurant foeilelijk was. Wanneer was het misgegaan? Misschien was alles op die regenachtige vrijdag in de herfst begonnen, lang geleden – ik was mijn enorme miskleun te boven gekomen –, toen er werd aangebeeld en mijn vader, die dat anders nooit deed, open ging doen. Alsof hij bezoek verwachtte. Erna reconstrueerden we het voorval: hij had op het bordes staan praten met iemand die we niet kenden. Het bleek dat hij ons had gezegd, of hij had het tegen de muren gezegd, dat hij even wegging – we hebben hem nooit meer gezien. Het regende en hij was op pantoffels en in hemdsmouwen naar buiten gegaan. Later kreeg ik de kans om te wanhopen, want ik had niet doorgehad dat dát bezoek belangrijk was. De weinige sleutelmomenten in ons leven gaan onopgemerkt voorbij, en erna verspillen we de rest van ons wanhopige bestaan aan de nutteloze poging ze terug te winnen. Ik woonde thuis, want ik was sinds kort van Gemma gescheiden.

Mijn leven zit vol sleutelmomenten die als een vis tussen mijn vingers door glijpen, terwijl ik tv-kijk of een kruiswoordraadsel oplos. Hoe vaak heb ik niet gewanhoopt omdat ik Teresa's glimlach vóór het Ritz niet uit mijn hoofd kan zetten. Het is een herinnering die ik maar niet kwijtraak en die me nog steeds aan

het huilen maakt, zoals koorts. Voor de felverlichte hotelfaçade had Teresa naar me geglimlacht. Ik haalde zwaar adem, een paar passen achter haar, in het donker, roerloos. Terwijl ze bleef glimlachen, draaide ze zich om, omdat ik als een buikspreekpop zweeg. Nee, nu wilde ik niet aan haar denken. Ik moest me op de menukaart concentreren en op Júlia's specifieke keus: vlees, maar wat voor vlees, en maak eens een keus, want ik heb honger. Maar Teresa was blijven glimlachen, vóór het Ritz, op Piccadilly. Afijn, ik bekeek de kaart. Het was een van die mierzoete menukaarten met literaire pretenties, die gerechten niet zozeer benoemen als wel heilig verklaren. En Júlia, met haar zwarte ogen en haar fluwelen stem, die me als een bodemloze put aantrekt, maar van wie ik niet kan houden, want ik voel me erg moe.

Eigenlijk was alles pas een paar uur eerder begonnen, toen Júlia me had voorgesteld om uit te gaan eten, want alleen ik kon haar helpen, zei ze. Of nee. Alles was 's ochtends losgebarsten, tijdens de begrafenis, op de begraafplaats. Sinds dat moment denk ik over het leven na. Ik hield me een beetje afzijdig van de groep familieleden, die verbijsterd was over die plotselinge dood, en verschanste me achter een donkere bril. Toch herkende Rovira me; hij kwam bij me staan. En aansluitend een half pakje Camel vol vertrouwelijkheden. Daar, op de begraafplaats, hoorde ik, voordat Rovira me inpalmde, bijna als in een plotselinge openbaring, dat ik nooit de moed zou hebben om de officiële versie van Bolós' dood te ontcrachten: hij had een betreuenswaardig, onverklaarbaar ongeluk gehad. Ik was de enige die wist dat op woensdagavond een raadselachtig 'Simó, ik ben Franklin; iemand achtervolgt ons' op zijn antwoordapparaat was ingesproken. Daarna kwam de donderdag met het nieuws en was er op vrijdag, op de weg terug van de begraafplaats, Júlia's telefoontje. Ze stelde voor om die avond samen uit te gaan eten.

Het aangename zuchtje wind op de begraafplaats had me doen denken aan warmere, met angst bezwangerde lucht in de bergen van Qurnat as-Sawdā. En ik had bijna zonder slag of stoot geaccepteerd dat ik me nu, ondanks mijn vermeende heroïsche fase,

achter een donkere bril moest verschuilen en moest doen alsof en ‘Ja, ja, een absurd, betreurenswaardig ongeluk’ moest zeggen. En moest weggaan voordat de ondervragende blik van Maria me zou ontwapenen. En Júlia aan de telefoon.

‘Op welke voorwaarde?’

‘Dat ik mag kiezen waar,’ had Júlia gezegd.

Ik dacht: wat maakt het ook uit. Ik ben ook alleen, depressief, voel me misplaatst, terwijl ik aan Bolós denk en de angst me om het hart slaat. Wat ben ik toch een lafaard. Ik zou zelfs Maria’s blik op de begraafplaats niet hebben weerstaan.

‘Oké. Waar gaan we heen?’

‘Verrassing ... Een piekfijn restaurant, dat pas is geopend. We hebben veel te bespreken, Miquel.’

‘Wat dan?’

‘Van alles. Bolós. Ik moet het artikel over Bolós schrijven.’

‘Het artikel?’

‘Heeft Duran niets gezegd? Een dossier, bij wijze van eerbetoon.’

‘Laat Bolós met rust.’

‘Wat heb je? Lijkt het je niets?’

‘Fantastisch.’ En met enige verbeeldingskracht: ‘Echt waar.’

Ik heb nooit kunnen veinzen en Júlia had het meteen door. ‘Je vindt het niks.’

‘Jawel. Maar wat weet je over Bolós?’

Nu was Júlia stil en merkte ik iets vreemds aan haar – zij kon ook moeilijk veinzen.

‘Niets, maar ik pluis hemeroteken uit en zo.’ Voor haar en voor mij een ongemakkelijke pauze. ‘Maar ik mis informatie uit de tijd dat hij jonger was. En jij ...’ Ze schraapte haar keel. ‘Uh.’ En om me over te halen: ‘Het is een heel mooi restaurant. Ze hebben puik vlees en jij hebt afleiding nodig.’

Haar argumenten waren doorslaggevend en ik antwoordde: ‘Prima, geheel de jouwe.’ Het kon een manier zijn om niet in het donker op de bank te gaan liggen en aan Teresa, Bolós, mezelf, Teresa te denken, en aan de angst die het telefoontje van de hese stem had veroorzaakt, die me met een vreselijke straf bedreigde,

alsof ik niet wist dat de ergste straf is een leven lang aan de natte handdoek en het peertje van vijftientig watt te moeten denken. En aan Teresa.

Júlia was me om acht uur komen afhalen en in plaats van in de auto te stappen had ze met een samenzweerderige glimlach haar hand opgehouden: ze wilde de autosleutels. Ze wilde het verrassingsspel tot het uiterste spelen. En doordat de glimlach van een vrouw me altijd ontwapent vertrouwde ik haar de sleutels en mijn leven toe; ook met een glimlach, maar wantrouwig, want als bijrijder ben ik een complete ramp. Bovendien weet ik dat Júlia een nostalgische, gepassioneerde chauffeur is, die de hele tijd praat, gesticuleert, het stuur vergeet, krakend schakelt, zucht en heel af en toe, bijna met tegenzin, op het verkeer let. Dus stelde ik me erop in een poosje af te zien, wat heel lang bleek te zijn, want dat zo aangename restaurant bevond zich niet in Barcelona. Via de Meridiana reden we vrij vlotjes de stad uit, waarbij het plotselinge, overbodige, bijna poëtische van rijstrook verwisselen – een hebbelijkheid van Júlia – mijn maag ineen deed krimpen. Maar ze verjoeg wel mijn trieste gedachten.

‘Wil je niet zeggen waar we heen gaan?’

‘Nee. Jij hoeft alleen maar de rekening te betalen.’

‘Als het werk betreft, dan laat ik Duran dokken.’

‘Dat kun je op je buik schrijven.’

‘Daar hebben we het nog wel over.’

Ze legde haar hand op mijn knie en liet hem daar liggen. Ik, met Júlia?

Slalommend reden we tussen het drukke verkeer dat Barcelona ontvluchtte de snelweg naar Feixes op. Ik neem aan dat ik dom keek, ontroerd door dat tedere gebaar van Júlia, terwijl ik naar de onderbroken witte streep tuurde, waar zij altijd overheen ging om zich zekerder te voelen.

‘Ik ben depressief.’

‘Ik ook.’

‘We zijn een fraai stel.’

‘Het etentje is een eerbetoon aan Josep Maria.’

‘Welke Josep Maria?’

‘Bolós.’ En op gemaakt andere toon zei ze: ‘Het is niet te geloven hoe de mensen rijden! Is het je opgevallen?’

‘Bolós was mijn zielsmaatje,’ volhardde ik. ‘Als je eens op je eigen rijstrook bleef?’

‘Miquel ... Begin nou niet, hè!’

We zwegen en ik keek naar de bedding van de Ripoll, die het landschap vormgaf, en wilde even vergeten dat Júlia meestal rijdt alsof de weg haar tegenstander is.

‘Weet je dat je me naar huis brengt?’ Ik zei het vooral om de stilte te verbreken, die al vierenhalf kilometer lang duurde.

‘Kom nou. Kom je niet uit Barcelona?’

‘Nee. Ik woon er. Maar ik kom uit Feixes.’

‘Pardon?’

Nog eens achthonderd meter stilte.

‘Jemig.’

Ik kneep haar in haar wang, waardoor ze abrupt van rijstrook verwisselde.

‘Zo erg is het nou ook weer niet om niet uit Barcelona te komen.’

‘Verdorie. Dat moet hard zijn.’

‘Daar kom je meestal wel overheen.’

We lieten Sabadell rechts liggen en reden onze neus achterna.

‘Kom je van vaders- of van moederskant uit Feixes?’

‘Van de kant van mijn vader, mijn grootvader en grootmoeder, mijn overgrootouders en mijn betovergrootouders. De vaderskant van mijn familie wortelt door de eeuwen der eeuwen heen in de oudste geschiedenis van Feixes.’

‘Verdorie.’

‘Hè?’

‘Verdorie.’

‘Tja. Als je dat kunt verwerken, dan zal ik je op een dag onze stamboom laten zien. Ik heb een heel mooie. We waren een familie met een verleden en we waren ons daarvan bewust.’

‘Waren?’

‘Waren.’

‘Net als die van mij. Ik heb met pijn en moeite één grootvader gekend.’

‘Tot een paar jaar geleden had ik er een. Dat wil zeggen, een oudoom. Oom Maurici. Hij was heel bijzonder.’

‘Hoezo?’

‘Zomaar. Hij was stokoud, had een olifantengeheugen en was niet goed snik.’ Ik keek haar schuins aan om te zien of wat ik vertelde haar interesseerde. ‘Die oom was het zwarte schaap.’

‘En hij is zeker naar Amerika gegaan?’

‘Nee. Iedereen haatte hem.’

‘Jij ook?’

‘Nee. Ik niet.’

Júlia keek me vanuit haar ooghoek aan, terwijl ze zonder richting aan te geven de afrit van de snelweg nam.

‘Stel je me aan hem voor?’ vroeg ze, zonder te merken dat haar voorligger afremde.

‘Hij is dood.’ We remden op tijd, net toen ik een hartverzakking begon te krijgen. ‘Rij niet zo snel.’

‘Wat?’

‘Ik weet alles over mijn familie doordat hij alle paperassen bewaarde. Hij wist alles.’

‘Alles?’

‘Ja. In iedere familie is er wel iemand die het geheugen is, toch?’

‘In mijn familie niet. Ik weet niet of we een familie zijn.’ En toen ze het weggetje opreed, opperde ze voorzichtig: ‘Ik neem aan dat je hier mag afslaan.’

‘Nou ja ... Er staat een bord met inrijverbod, maar dat zal voor jou geen bezwaar zijn.’

‘Verdorie, waar staat dat bord?’

‘Achter ons.’ Ik zei het met een piepstem, voordat ik weer kon ademen. ‘Rustig maar, het is weer tweerichtingsverkeer.’

‘Weet je, ik lust best wel iets.’ Ze aarzelde voor een rood stoplicht, maar uiteindelijk remde ze en oogstte zo mijn meest vurige, enthousiaste morele applaus. ‘We zijn er zo, als ik de weg niet kwijtraak.’

Ik maakte niet van de gelegenheid gebruik om haar te vertellen dat oom Maurici het laatste jaar van zijn leven in een gekkenhuis had gezeten, of dat hij van me had gehouden ondanks alles wat er

was gebeurd, of dat hij de enige van de familie was, afgezien van mijn moeder, met wie ik lange, trage gesprekken heb gevoerd. Ik wist niet of ik die dingen ooit aan Júlia kon vertellen.

Voordat ik er erg in had parkeerde Júlia al op haar gehoor in op het voorterrein van het restaurant. Druk in de weer als ze was – met haar tong uit haar mond probeerde ze zo zacht mogelijk de auto vóór ons aan te tikken – viel mijn stilte haar niet op.

‘Is dat het restaurant?’

‘Uhu.’ Een zucht van verlichting. ‘Wat vond je ervan?’

‘Buitengewoon geparkeerd. Is dat het restaurant?’

‘Dat heb ik je al gezegd.’

Ik deed er liever het zwijgen toe. Ik stapte met knikkende knieën uit. Op die zomerdagen was er nog zonlicht genoeg. Ik moest wel op de aardbeiboom letten. Hij was sterk gegroeid en hij stond er strak bij. Ik liep erheen, maar ik kon niet de woorden horen die oom Maurici in zijn laatste lange brief aan mij gericht had. De zonnewijzer hing aan de muur van de rozenstruik, nutteloos, zonder zon, zonder rozenstruik, en een zuchtje wind had de berken gevangengenomen en wiegde ze zachtjes. Blijkbaar stond alles op zijn plaats.

‘Hoe vind je het?’ Júlia had haar arm uitgestrekt om het gebouw aan te wijzen, als iemand die de zeebaars laat zien die hij net heeft gevangen. Wat moest ik haar zeggen, want mijn geliefde Júlia had me precies naar mijn ouderlijk huis gebracht, naar villa Gensana, naar het huis waar ik was geboren en waar ik was opgegroeid, waar ik gehuild en gedroomd had. Naar het huis dat ik ontvlucht was toen het tijd was. Een aantal jaren geleden had mijn moeder ineens te horen gekregen dat ze het huis uit moest; het was niet meer van haar. En we werden allemaal een beetje gek, want het was al erg genoeg dat vader, toen hij er op pantoffels vandoor ging, ons met de schulden liet zitten: onbetaalde rekeningen en wrok. En als klap op de vuurpijl kwamen we ook nog ineens zonder herinneringen te zitten. Precies op dat moment liep oom Maurici naar de rozenstruik. Villa Gensana, zeventienhonderd-negenennegentig, negentienhonderdvijfennegentig. Op een haar na hadden we twee eeuwen gedocumenteerd leven bereikt. Ik

voel me als Martí de Humane. Hier rust villa Gensana, op mijn uitdrukkelijke wens veranderd in een bizar restaurant, dat, erger nog, De Rode Eik heet, in designbelettering.

‘Hier heb je de sleutels, Miquel.’

‘Hè?’ Ik kwam met moeite uit mijn dromen terug en volgde haar. Drie treden, een bordes en nog eens twee treden. Tegen het glas van de ingang maakten plakplaatjes van Visa, MasterCard en American Express het, alles bij elkaar, nog veel pijnlijker. Een man die uit het niets was opgedoken, met de glimlach van een maître, heette ons in mijn huis welkom.

‘We hebben een tafel gereserveerd,’ zei ze, alsof ze vaste klant was.

‘Welnee ...!’ corrigeerde ik haar gealarmeerd.

‘Jazeker ...’ zei ze heel rustig en pedagogisch, met een ontwapenende glimlach. En tegen de maître: ‘Op naam van Miquel Gensana.’

Ze knipoogde naar me. Ze was altijd al praktisch ingesteld. En eventjes, ondanks dat we waren waar we waren, dacht ik: waarom probeer je niet van haar te houden en laat de boel de boel. Maar dat is erg moeilijk als je zoveel dingen aan je hoofd hebt; te beginnen met Teresa, dat is duidelijk. En verder dat gevoel van lafheid en angst, dat het laatste telefoontje van de hese stem had losgemaakt en had aangewakkerd.

‘Wat is er? Vind je het geen mooie plek?’

Ik kwam onder een antwoord uit doordat de maître met een energiek gebaar aangaf dat de expeditie naar onze tafel begon. Terwijl we in zijn kielzog vorderden, slalomend tussen de nog lege tafels, die ze in mijn huiskamer, mijn eetkamer, o, en in de bibliotheek hadden neergezet – alles stond op een obscene manier met elkaar in verbinding –, fluisterde Júlia me toe, en ik voelde haar aangename adem, dat ze om een magisch hoekje had gevraagd, Miquel, bij een fontein, die een heerlijk geluid maakt.

Het was een grove belediging dat ze het hadden bestaan om in de hoek van de bibliotheek, waar altijd de piano van oom Maurici had gestaan, naast de oude boeken van overgrootvader Maur, de dichter, die zielige fontein neer te zetten. Toen ik op het punt

stond de maître zware verwijten te maken werd ik afgeleid, want ik zag dat hij uiterst voorkomend Júlia's stoel terugtrok, die lichtjes boog, en dat hij mij straal negeerde. Toen ging hij weg, waarschijnlijk om versterking te halen. Ik was te laat.

‘Vind je het geen prachtplek, Miquel?’

‘Ja hoor, heel mooi.’

‘Je trekt een gezicht ... Hun vlees is goddelijk.’

‘Dat moeten we eerst eens proeven.’

We begonnen de kaart te bestuderen. Ze deed het voor twee, want ik was meteen afgeleid door de welige eik die het restaurantlogo vormde, alsof hij een oude gravure wilde imiteren. Hij deed me denken aan de oude stamboom, in de vorm van een eik, van de familie Gensana, boven op de knieën van grootmoeder Amèlia, thuis, of bij oom Maurici in het gekkenhuis, terwijl hij me met nog vaste hand de plek aanwees die tante Carlota toekwam, zijn échte moeder, die dat o zo romantische avontuur had beleefd; of overgrootvader Maur, de dichter. Of overgrootmoeder Josefina ... En zijn belofte om de Ware, Onbekende Stamboom van de Familie op te stellen.

‘Die menukaart ziet er goed uit, hè?’

‘Ja ...’ Ik vloog over de gerechten heen. ‘Ik zie dat er van alles iets is.’

‘Vlees.’

‘Hè?’

‘Hier moet je vlees eten.’

Ik kon me niet herinneren dat het bij mij thuis verplicht was wat dan ook te eten, alsof we joden waren of alsof het een vrijdag in de christelijke vastentijd betrof. Daardoor ontsnapte me een moeilijk te begrijpen glimlach. Ze interpreteerde die als de ironie van een slechte gourmet en hield streng een vinger op. ‘Vlees.’

‘Oké, vlees.’

Aan de kaart viel af te lezen dat die idioten van het restaurant er een modieus etablissement van wilden maken voor de ingewijden, zoals Júlia en haar onuitstaanbare vrienden. Ondanks die ongeloflijk debiele naam.

En ik, het slachtoffer. Wat kon ik anders doen dan alle herin-

neringen de revue laten passeren. Wat kon ik anders doen dan denken: o, als het leven anders was ... als we het konden overdoen, de terugspoelknop indrukken en analyseren waar we ons hadden vergist, waar het spaak was gelopen ... Misschien zou strikte lichtheid een onacceptabele kwelling zijn. Of een platform voor cynisme.

‘Misschien is het beter niet verder te kijken dan je neus lang is.’

‘Wat?’ Júlia keek me aan alsof ik gek was.

‘Sorry ... Ik ...’

‘Ja ...’ Ze sloeg haar ogen neer. Ze keek me weer aan. Júlia’s ogen zijn heel mooi. ‘Gaat het?’

‘Prima,’ verzon ik, terwijl ik geforceerd een zorgeloze glimlach probeerde op te zetten. Júlia monsterde me bezorgd. Ze wilde iets zeggen, maar vond het beter haar mond te houden. Dat kwam me goed uit, want op dat moment spon ik de draad af die me naar de dood van Bolós leidde en was het onmogelijk te weten wanneer ik anders had moeten handelen om nu niet met een dode te zitten. Ik dacht aan de gedachte op de begraafplaats en aan de ontroostbare uitdrukking van Maria, de weduwe van Bolós, en aan het gevoel van walging om mezelf, totdat Rovira naar me toe was gekomen en we over van alles en nog wat hadden gepraat. Maar ik had een slecht geweten vanwege mijn lafheid, want ik wist wel, weet wel, waaraan Bolós is gestorven. Waarschijnlijk weten alleen de moordenaar en ik dat. En waarschijnlijk heeft Blauwe Ogen een vermoeden. En ik verschuilde me achter mijn donkere bril, totdat Rovira kwam en over vrouwen sprak, zijn enige gespreksthema sinds hij honderd jaar geleden zijn soutane aan de wilgen heeft gehangen.

‘Ik neem filet mignon,’ besloot Júlia, en ze liet me in mijn eigen sop gaarkoken. Ze leek ingenomen met haar keus. ‘En jij?’

Op dat moment kwam ik tot de conclusie dat ik er in de acht-enveertig jaar die ik telde nooit ofte nimmer in was geslaagd om van een soort institutioneel en chronisch slecht geweten af te komen. Nog afgezien van de natte handdoek en het peertje van vijfentwintig watt. Ik was mijn leven lang aan fases begonnen en

had ze afgesloten, en altijd was het saldo voor mijn ziel negatief. En ik geloof al tijden niet meer in God.

‘En nu wil je dat ik over Bolós vertel.’

‘Ja, maar eerst de kaart.’

‘Heb je haast?’

‘Nee, helemaal niet.’

‘Maar over Bolós praten is over mij praten.’

‘Goed. Over de tijd waarin jullie het meest met elkaar optrokken.’

Ik keek lusteloos naar de kaart. Kon ik dat Júlia allemaal vertellen?

‘Ik ben depressief.’

Nu keek Júlia me aan alsof ze op het punt stond me bestraffend toe te spreken. Dat verwarde me, want ik ben voor niets zo bang als voor een boze vrouw.

‘Neem een mooi vleesgerecht!’ En heel gekwetst: ‘Ik ben ook depressief en ik hou het vol.’

‘Jij was niet met Bolós bevriend.’

Ze legde de kaart op tafel en keek me met een duistere blik aan. ‘Kun je wel met me eten? Kun je me wel helpen om een artikel over jouw vriend te schrijven?’

‘Zeker. Ik ...’

‘Zeker. Jij.’ Nu was ze de Júlia van het werk, geboren om leiding te geven, maar veroordeeld tot een lagere positie dan de mijne. ‘Ik heb een hoop moeite gedaan om een leuke plek te bedenken, ik heb een tafel gereserveerd, ik heb een gaatje in mijn agenda gemaakt ...’

Ik wist niet dat het zo serieus was. Dus begon ik de kaart aandachtig te bestuderen, zoals een kind dat weet dat de strenge blik van de meester het zo meteen zal treffen. Júlia zweeg. Ik had het idee dat ze geïrriteerd was door mijn gebrek aan energie.

‘Ik neem zoutevis.’

‘Maar ...’ Nu was ze heilig verontwaardigd. Ze leek wel Jeanne d’Arc. ‘Ik heb je net gezegd dat het vlees hier puik is!’

‘Vlees dan. Vlees!’ En ik herhaalde het met een glimlach tegen de maître, die een paar seconden eerder van onder een tegel was

opgedoken met een opschrijfboekje en een wantrouwige blik, die geheel aan mij was gewijd.

‘Welk vlees, meneer?’

‘Ik weet het niet ...’ Op goed geluk: ‘Dat met de twee sauzen. Hebt u al genoteerd wat mevrouw wil?’

‘Ja, meneer. Een tijd geleden al.’

Dat commentaar vond ik onverdraaglijk.

De onderhandelingen waren zwaar. Maar we slaagden erin om een redelijk menu samen te stellen, dat vooral bij Júlia in de smaak viel. Toen de maitre, nadat hij de details had genoteerd (*rare*, zonder zout, geen ui in de salade Montpensier), met zijn opschrijfboekje was weggegaan, dat me, ik weet niet waarom, aan een bonnenboekje deed denken, schoten Júlia’s ogen vuur. ‘Waar zit je met je gedachten? Kun je me dat vertellen?’

‘Een gaatje in je agenda! Hoe verzin je het!’

‘Praat er niet omheen. Waar denk je aan?’

Omdat ik veel zin had om te huilen begon ik te lachen. Ik kneep Júlia in haar wang, nadat ik door de woestijn was getrokken die de tafel vormde. Júlia: slim, energiek, met koolzwarte ogen en koolzwart haar, met een zachte huid, jong, schaamteloos jong; mijn grote onbekende, want we hadden nog nooit ergens serieus over gepraat. Heel waarschijnlijk omdat ze onmogelijk kon begrijpen dat ik op basis van besluiteloosheid leefde, dat ik twintig jaar ouder was dan zij maar eigenlijk veel en veel ouder, aangezien ik in staat was om door nostalgie en wroeging overvallen te worden en gekwetst te raken, en doordat de gedachte aan de dood zich als een hardnekkig patina in mijn hersens had gevestigd. En dat betekende dat ik niet jong was. En dat was allemaal moeilijk uit te leggen aan een jonge vrouw als zij. Zoals ik haar onmogelijk kon vertellen: Zie je dit restaurant, Júlia? Dat was mijn thuis. Hier, waar we zitten, bevonden zich de oude boeken van een overgrootvader die dichter was: Maur Gensana. Heb je over hem gehoord? Nee zeker. En weet je dat jouw gewaardeerde maitre ons in de bibliotheek van de familie heeft doen plaatsnemen? De bibliotheek was de magische hoek. En die foielelijke fontein, precies op de plek van ooms vleugel, is gewoonweg een

belediging aan het adres van de weinig goede smaak van mijn familie. Nee, dat alles kon ik haar niet vertellen, want ik voelde er niets voor om me dood te schamen. En ik deed wat dan ook om me tegen Júlia's blik te wapenen.

‘Op een dag’ – ik zette een interessante stem op –, ‘ben ik verliefd geworden.’

‘Ah.’ Ze keek verbaasd op.

‘Ja. Het gebeurde in een warenhuis. Ik stond op de roltrap naar boven. En zij ging op de andere roltrap naar beneden. Ze was groot, blond, ontzettend knap. Ze straalde schoonheid uit, begrijp je?’

‘Pff.’

‘We keken elkaar aan. Ze doorboorde me met haar blik, maar die kon ik weerstaan. Totdat we elkaar passeerden.’

‘En daarna?’

‘We keken allebei om. Haar parfum had me van mijn stuk gebracht. En weer doorboorde ze me met haar blik.’

‘Wie was het? Ken ik haar?’

Ik pakte een stukje brood. Ik denk dat ik dromerig keek. ‘Ik heb haar nooit meer gezien. Het was een vluchtige liefde.’

‘Waarom vertel je me dat, Miquel?’

Waarom? Omdat ik de pest in had. Omdat ik op het punt stond met een jonge vrouw te eten op wie ik een beetje verliefd was en van wie ik had begrepen dat ze het leuk vond om met mannen te spelen en met wie ik nooit een persoonlijk gesprek had gevoerd, vertrouwelijkheden had uitgewisseld. Nee, het was ondenkbaar dat we in bed zouden belanden. Ik vertelde haar die liefdesgeschiedenis om me te vermaken, omdat ik heel verlegen ben, omdat we net Bolós hadden begraven en omdat die fontein midden in de bibliotheek absurd was en op de plek stond waarvan ik me herinnerde dat oom Maurici daar, voor hij werd opgesloten, urenlang 's middags boeken had ingekeken, in familiepapieren had gesnuffeld en plaatjes in boeken had bestudeerd of Mom-pou of Bach had gespeeld. Of papieren figuurtjes had gevouwen. Omdat ik nerveus was, aangezien we bijna gingen eten, onbekend en niet herkend, in mijn eigen huis, dat zeven generaties

lang het stamhuis van de familie Gensana was geweest, waar alle grootvaders Ton en Maur hadden geleefd en waren gestorven en alle overgrootmoeders, waar mijn vader was geboren, waar ik was geboren en opgegroeid; het huis dat getuige was geweest van mijn twee vluchtelingen ... Omdat ik me tussen de muren bevond die deel hadden uitgemaakt van mijn meest persoonlijke, intieme leven en die mijn herinneringen vulden.

‘Vind je deze ruimte mooi, Júlia?’

‘Ja, heel erg.’ Ze was rustiger. ‘Ik vind haar zalig.’

Dus mijn huis was zalig. Tweehonderd jaar familieleven, vanaf Antoni Gensana i Pujades, de officiële stichter van de dynastie, volgens de stamboom dan, Antoni I Gensana, het Stamhoofd, tot aan mij, vanaf het eind van de achttiende eeuw tot aan het eind van de twintigste. Zeven generaties Gensana, die het herenhuis en de geschiedenis hadden verrijkt en die die muren cachet hadden gegeven, hadden na zoveel krachtsinspanning de kwalificatie ‘zalig’ verdiend. Memorabel.

‘Ja. Ik vind het ook super. Weet je of dit huis privébezit is geweest?’

‘Dat geloof ik niet ... Zie je niet dat je onmogelijk in zo’n huis kunt leven?’

‘Ah.’

‘Echt niet! Komen de spoken niet op je af, dan zijn het wel de muren. En het moet er ontzettend koud zijn geweest.’

Daar had ze gelijk in. Ze ging verder: ‘Als hier al mensen woonden, dan moeten ze heel vreemd en enigszins decadent zijn geweest.’

Daarin had ze ook gelijk. Ik liet haar haar beginselverklaring verder uitspinnen. ‘Weet je dat ik de eigenaren ken?’

‘Ja?’ Ik was op mijn hoede. ‘Welke eigenaren?’

‘Van het restaurant. Maite Segarra, die getrouwd is, getrouwd wás, met Manolo Setén.’

‘Nu kan ik je niet volgen.’

‘Jawel. De binnenhuisarchitect. Zeg niet dat je niet ...’

Ik stak een sigaret op terwijl ik erover nadacht wie ze kon bedoelen. Júlia dook als een ekster op de aansteker van Isaac Stern af.

‘Wat mooi.’

‘Hij is oud.’

‘Maar heel mooi. Hoe kom je eraan?’

‘Ah! Je bedoelt Setén de binnenhuisarchitect!’

‘Zie je wel. Hoe kende je hem?’ Ze bleef bij het thema.

‘En hoe is hij erop gekomen om zich met koken te gaan bezighouden.’

‘Hij zal zich wel verveeld hebben. Hij zal trouwens wel dik geld verdienen. Oef!’

Ik lette erop dat Júlia de aansteker naast het pakje sigaretten teruglegde.

‘Hoe dan ook, het is hier uitgestorven,’ zei ik om maar iets te zeggen.

‘We zijn ook vroeg. Als je wilt, dan kan ik je straks aan Maite voorstellen.’

Ik keek toe hoe Júlia op een stukje brood kauwde. Die witte tandjes, die ik meer dan eens had willen zoenen. Waarom kon het leven onmogelijk zo’n wondertje zijn?

Ik wist al tijden dat geen enkel wonder mogelijk is. Ik had diverse, altijd voorlopige, conclusies over leven en dood getrokken. Zoals: wat mensen van dieren onderscheidt is het verlangen naar eeuwigheid, de oerstrijd van het mensdom om die onmogelijke eeuwigheid te bereiken. Met verschillende methoden: van de fixatie van een gezicht in een schilderij en de iets meer verfijnde uitvinding van religies, via het gedoe om de soort te laten voortbestaan, tot eigen werk. Wat mij betreft hebben we in de loop van de geschiedenis drie eeuwigheidssystemen gebruikt: kinderen, het meest verbreid; religie, het meest prestigieus; kunst, het meest subtiel. Maar wat gebeurt er als je agnostisch en steriel bent, zoals ik? Heel waarschijnlijk ben ik daarom iemand die levendig in muziek is geïnteresseerd, die sommigen componeren en anderen uitvoeren; in poëzie, die een onbekende schrijft, maar die me kan raken; in schilderkunst, die ik niet kan imiteren, zelfs al zou ik het proberen. Misschien huil ik daarom wel als ik naar Mendelssohn luister en wend ik me tot een vrouw om mijn tranen te laten drogen. En als ik naar mijn Alban Berg luister, dan

is er niemand op de wereld die mijn verdriet kan lenigen. En er zijn maar heel weinig mensen die het kunnen begrijpen. Mijn grote verdriet is dat ik noch musicus noch schilder noch dichter ben, maar enkel een eenvoudige, vervloekte amateur, heel gevoelig, dat wel, maar niet tot scheppen in staat. In mijn jonge jaren ben ik nooit een goede student geweest. Ramon, mijn achterneef, wreef me zijn briljante cijfers altijd in en was op zijn vierentwintigste al textielingenieur en hielp twee jaar later vader om de fabriek naar de verdommenis te helpen. Ik daarentegen studeerde natuurwetenschappen, haalde met de hakken over de sloot het pre-universitaire jaar, ging letteren studeren en raakte niet zozeer enthousiast over verbale paradigma's of de grondvorm van de basiliek, als wel over alles wat met protestbijeenkomsten en mei achtenzestig had te maken, en over heel veel andere dingen, en ik bleef halverwege mijn universitaire opleiding steken omdat de revolutie dringender was en Berta heel knap. En toen de oorlog voorbij was en Franco in zijn bed was gestorven werd ik weer verliefd. Mijn huwelijk met Gemma heeft twee jaar, twee maanden, eenentwintig dagen en dertien uur geduurd. Toen ik weer naar huis ging, naar mijn stille, verdrietige moeder, vroeg ik me af of ik opnieuw moest beginnen en met wat. Ik gaf me er rekenschap van dat ik al zevenentwintig jaar was en niet meer met vader sprak. Juan Crisóstomo Arriaga is op zijn twintigste gestorven. Ik voelde me stokoud en volkomen leeg. In plaats van een ticket naar India te kopen om me daar vreemde koortsen op het lijf te halen, in plaats van als een gek achter het tussenbeense van vermeende vriendschappen aan te gaan, kocht ik een vast abonnement van de Palau de la Música – vijfde rij parterre, in het midden – en liet het volop leven aan anderen over, die er misschien meer aanleg voor hadden. Ik ging hard studeren en las nog meer en werd verliefd op de schoonheid. Nu, vele jaren later, zijn er mensen die me wijs vinden. Het is lachwekkend, maar het is zo.

‘Wat wil je over Bolós weten?’

‘Dingen. Persoonlijke dingen. Uit de tijd dat hij jong was.’

‘Je hebt hem niet gekend, hè?’

‘Jawel. Jij hebt hem aan me voorgesteld.’ Ze keek om zich heen alsof ze haar woorden met niemand anders wilde delen, ze fixeerde me en zei: ‘Hoe voelt het als zo’n goede vriend sterft?’

‘Hoe weet je dat Bolós zo’n goede vriend was?’

‘Hoe voelt dat?’

‘Weet je dan niet hoe dat voelt?’ Ik keek haar schuins aan en vond haar erg jong. ‘Is nog niemand die je goed kende doodgegaan?’

‘Nee. Ik heb geen vrienden.’

‘Kom nou.’

‘Nee. We zijn alleen maar goede collega’s.’ En zachtjes: ‘Of minnaars. Wat voel je?’

Ik moest lang nadenken. Te lang. Toen ik antwoordde keek ik haar niet aan, want ik zag ook Teresa.

‘Niets, Júlia. Je huilt alleen maar.’

2

Ik ben in het jaar 1905 in Feixes geboren als zoon van Francesc Sircart en Carlota Gensana. Afgezien van een onbeduidende erfenis, die hij met twee broers moest delen, wat zijn erfdeel tot bijna niets reduceerde, had mijn vader alleen zijn beroep als horlogemaker om van te leven. Maar in zijn vak was hij, het moet gezegd, heel kundig. Mijn moeder, zus van de beroemde dichter Maur II Gensana, de Goddelijke, en dochter van kamerlid Anton II Gensana, met de Gouden Mond, was rijker. Ze was mooi en bedachtzaam. Het kostte mijn vader dan ook moeite om met haar te kunnen trouwen. En mij kost het moeite om me haar te herinneren.

Het lijkt me een heel nobele manier om deze pagina's te beginnen, die ik schrijf nu jij, mijn Miquel II Gensana, de Besluiteloze, een paar weken weg bent op een van jouw reizen. En ik schrijf ze voor jou omdat ik binnenkort sterf, zonder doodstrijd, in de beste traditie van de mannen van onze familie. De enige leugen in de aanhef, ontleend aan Rousseau, verwijst naar het beroep van mijn vader. Over de rest, Miquel, mag jij een oordeel vellen, mocht je daar zin in hebben.

Je bent geboren op 30 april 1947. In die tijd droeg ik in mijn ogen al dat fijne streepje haat, een streepje strak als visdraad, gespannen en dun, maar zo sterk dat het kan onthoofden, als je het kundig hanteert. Destijds was ik al Maurici Zonder Land, de Baling, die nooit zal regeren, net als jij. Toen je geboren werd was je blond en had je blauwe ogen. Ik stak een vinger in je knuistje en jij kneep erin alsof je leven ervan afhing. Toen raakte ik ervan overtuigd dat jij heel duidelijk niet in je broers voetspoor wilde treden en je daarom aan mij vastklampte. Je bent de derde Mi-

quel in mijn leven. Uit gewetenswroeging gaven je ouders jouw broertje de naam Miquel. En bij jou herhaalden ze het ritueel. Vast en zeker is jouw naam de enige oorlog die ik heb gewonnen binnen deze familie, waarin ik gedoemd ben te sterven. Maar om te bereiken dat ze je die doopnaam zouden geven moest mijn grote, onvergankelijke liefde de ergste pijn verduren die een hartstocht kan overkomen.

Op de dag dat jij werd geboren rook villa Gensana naar vochtige aarde. Het was de meest regenachtige lente die Feixes in een eeuw had meegemaakt. En de geur van vochtige aarde, een van de oudste geuren waarover een tuin kan beschikken, omhult mijn geheugen en is met jouw geboorte verbonden. De tuin schitterde, was prachtig, een beetje verwilderd door zoveel regen, maar hij groeide en bloeide uit al zijn poriën. Jouw vader, die een zwak heeft voor zinloze gestes, plantte een aardbeiboom bij de ingang van het huis. Pere wist niet dat het onverstandig is om het leven van een mens met dat van een boom te verbinden. Maar aangezien ik niets kon doen om het te verhinderen, berustte ik erin om die boom als een deel van jouw leven te zien; daarom ging ik in de nacht die volgde op het planten van de boom de tuin in, spitte de aarde rond het boompje om en legde er, als een nieuwe kapper van Midas, de woorden van mijn geheime liefde in, voordat ze zouden vervliegen, naar de wolken toe; waarschijnlijk durf ik ze daarom nu te herhalen. Als je ze al niet in een winderige avond-schemering in het ruisen van de bladeren hebt gehoord.

De mannen van de familie hebben me altijd gehaat. Behalve jouw vader dan, die in zijn jonge jaren mijn boezemvriend was. De vrouwen daarentegen hebben me altijd gerespecteerd en snaptten dat Mompou, Satie en Debussy jarenlang de enige vorm van geluk voor mij waren. Zij deden niet de deur van de bibliotheek dicht als ik pianospeelde, zoals je grootvader Ton, Anton III, de Fabrikant, wel deed, besmuikt, moge God hem uitwissen.

Ik wil niet dat sergeant Samanta het schrift van tante Pilar vindt. Ik zal het onder de vellen vouwpapier verstoppen. En als je terugkomt van je absurde reis naar ik weet niet waarheen om

ik weet niet wie te interviewen, dan ben ik dood en vind je het tussen mijn papieren.

Ik weet niet of dit het juiste moment is om over oom te praten, dacht Miquel.